

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**FOMO YA 1
[XINAWANA XA 2]****XITIVISO XA MAHUNGU YA MUVILERI KUMBE MUNHU LOYI A ENDLAKA XIKOMBELO XA
XILERISO XA NSIRHELELO HI KU YIMELA MUVILERI
XIYENGE XA 2(2) XA NAWU WA NSIRHELELO EHENHLA KA KU XANISIWA, 2011 (NAWU WA NO. 17 WA 2011)**

1. Xitiviso lexi xi hlamusela —
 - (a) ku pfuneta lo ku nga kona hi ku landza Nawu wa Nsirhelelo Ehenhla ka ku Xanisiwa, 2011; na
 - (b) mfaneko ya muvileri yo yisa xivileleo xa vugevenga ehenhla ka muhlamuri.
2. U ta fanela ku sayina xitiviso lexi ku tiyisisa leswaku ku vile na ku landzelela xiyenge xa 2(2) xa Nawu wa Nsirhelelo Ehenhla ka ku Xanisiwa, 2011, na xinawana xa 2 xa Swinawana swa Nsirhelelo Ehenhla ka Ku Xanisiwa, 2013, leswi endliweke hi ku landza Nawu wolowo, leswi ndzi sindzisaka —
 - (a) ku ku nyika xivilelo lexi, lexi loko swi koteka, xi faneleke ku va hi ririmi ra ximfumo leri u ti hlawulelaka rona;
 - (b) ku hlaya kumbe ku endla leswaku u hlayeriwa xitiviso lexi loko u nga koti ku xi hlaya;
 - (c) ku kambisisa loko u twisisa vundzeni bya xitiviso lexi; na
 - (d) ku hlamusela xiphemu xihi na xihi xa xitiviso lexi u nga xi twisisiki.
3. Muvileri (ku nga munhu loyi a xanisiwaka) a nga ha endla xikombelo xa xivilelo xa nsirhelelo ehenhla ka ku xanisiwa siku rihi na rihi na nkarhi wihi na wihi, hi ndlela leyi vekiwewe eka Khoto y Majisitarata wa ndhawa leyi —
 - (a) muvileri a tshamaka kona swa nkarhi hinkwawo kumbe swa xinkarhana, a nga na bindzu kona kumbe ku tirha kona;
 - (b) muhlamuri (ku nga munhu loyi a endlaka xiendlo xo xanisa) a tshamaka kona swa nkarhi hinkwawo kumbe swa xinkarhana, a nga na bindzu kona kumbe ku tirha kona; kumbe
 - (c) xendlo xo xanisa xi nga humelela kona.
4. Munhu u endla xendlo xo xanisa loko a tinghenisa hi ku kongoma kumbe ku nga ri hi ku kongoma eka matikhomele lama a ma swi tivaka kumbe a faneleke ku tiva leswaku—
 - (a) ma twisa ku vava kumbe lama vangaka ku tshembha leswaku ku nga ha va na ku vavisiwa ka muvileri kumbe munhu loyi a nga na vuxaka na muvileri hi ku endla leswi landzelaka **hi ndlela yo ka yi nga fanelanga**, ku languta kumbe ku landzelela muvileri kumbe xaka ra yena, kumbe ku tinghenisa eka ku vulavula hi ndlela ya elektironiki kumbe ndlela yihi na yihi yo vulavurisana leswi kongomisweke eka muvileri kumbe xaka ra yena, ku nga ha va hi ndlela yo vulavula kumbe ku rhumela, ku yisa kumbe ku endla leswaku a yiseriwa mapapila, tithelagiramu, leswi pakiweke, fekisi, mahungu ya swa elektironiki kumbe michumu yin'wana eka muvileri kumbe xaka ra yena; kumbe
 - (b) leswi va ka ku xanisa muvileri kumbe xaka ra yena eka timhaka ta masangu.Ku vavisa swi hlamuseriwa ku va swi vula ku vavisa kwihi na kwihi ka le miehlekotweni, matitwelo, miri kumbe eka swa ikhonomi.
5. Xikombelo xa xileriso xa nsirhelelo ehenhla ka nxaniso xi nga ha endliwa hi munhu un'wana hi ku yimela muvileri loko munhu loyi a lavaka ku endla xikombelo xa xileriso a ri na ntsakelo eka ku hanya kahle ka muvileri kumbe xaka ra yena. Hambiswiritano, xikombelo xo tano xi fanele ku tisiwa na mpfumelelo wa muvileri lowu tsariweke, handle ka le ka swiyimo leswi muvileri hi mavonelo ya khoto a nga kotiki ku endla tano.
6. N'wana un'wana na un'wana, kumbe munhu loyi a yimelaka n'wana a nga ha endla xikombelo xa nsirhelelo ekhoto.
7. Khoto yi ta tekela enhlokweni xikombelo xa muvileri kumbe munhu loyi a vuriweke eka xiyenge xa 2(3)(a) xa Nawu wa Nsirhelelo Ehenhla ka ku Xanisiwa, 2011, naswona yi nga ha nyika xileriso xa nsirhelelo xa nkarhinyana ehenhla ka muhlamuri loko vumbhoni byi tiyisisa mhaka ya leswaku—
 - (a) muhlamuri a ngenenelela kumbe a ngenenerile eka nxaniso;
 - (b) ku na ku vaviseka kumbe ku nga va na ku vaviseka ka muvileri kumbe xaka ra yena hikwalaho ka matikhomele wolawo loko xileriso xa nsirhelelo xi nga nyikiwi hi xihatla; na
 - (c) nsirhelelo lowu nyikiwaka hi xileriso xa xinkarhana wu tala ku ka wu nga fikeleleki loko muhlamuri a nyikiwa xitiviso xo rhangana xa xikombelo
8. Xileriso xa xinkarhana xi na matimba naswona xi sungula ku tirha ku sukela loko xi nyikiwa hi khoto na ku va muhlamuri a tivisiwile hi vukona bya xona. Khopi ya xikombelo na vumbhoni lebyi kumiweke hi nkarhi wa xikombelo byi ta nyikiwa muhlamuri, xikan'we na xileriso xa nsirhelelo xa nkarhinyana, naswona muhlamuri u ta byeriwa ku va a komba

xivangelo xa leswaku hikwalaho kayini xileriso xi nga endliwi xa makumu hi siku leri boxiweke eka xileriso. Nsirhelelo lowu nyiikiweke hi xileriso xa nsirhelelo xa nkarhinyana i xa xinkarhana na swona xi ta fika emakumu hi siku ro vuyela ekhoto.

9. Hi siku ro vuyelela khoto yi ta yingisela mhaka naswona yi nga ha nyika xileriso xa xisirhelelo xa makumu lexi nga ta tirha eka nkarhi wo ringana ntlhanu wa malembe kumbe nkarhi lowu nga ta vekiwa hi khoto hi xivangelo xo twisiseka lexi kombiweke hi muvileri.

10. Hi ku tirhisa xileriso xa nsirhelelo xa xinkarhana kumbe xo hetelela, khoto yi nga ha alela muhlamuri ku—
 (a) tinghenisa eka ku xanisa kumbe ku rigeta ku xanisa,
 (b) pfuniwa hi munhu un'wana ku tinghenisa eka ku xanisa; kumbe
 (c) ku endla xendlo xihhi kumbe xihhi lexi nga ta va xi vuriwile eka xileriso xa nsirhelelo.

Khoto yi nga ha tlhela yi veka swipimeli swihi na swihi swo ngetelela eka muhlamuri leswi yi vonaka swi fanerile ku sirhelela na ku nyika nhlaysiseko kumbe ku hanya kahle ka muvileri kumbe xaka ra yena.

11. Hi ku landza xiyenge xa 10(4) xa Nawu wa Nsirhelelo ehenhla ka ku Xanisiwa, 2011, adirese ya muvileri kumbe ya xaka ra yena ya le kaya na ya le ntirhweni yi fanele ku tluriwa eka xileriso xa nsirhelelo, handlekaloko muxaka wa swipimelo swa xileriso xa nsirhelelo xi lava leswaku ku katsiwa adirese, naswona khoto yi nga ha nyika swiletelo swo tiyisisa ku landzelela ku lulamisela loku ka Nawu.

12. Nkarhi na nkarhi loko khoto yi nyika xileriso xa nsirhelelo xa nkarhinyana kumbe xo hetelela, mpfumelelo wo khoma muhlamuri wu ta nyikiwa, kambe ku tirhisiwa ka mpfumelelo swi ta yimisiwa swa xinkarhana ku ya hi ku landzelela ku aleriwa kwihi na kwihi, xiyimo, ku boheka kumbe xileriso lexi khoto yi nga xi vekaka ku sivela ku xanisiwa ka muvileri kumbe xaka ra yena. Loko muhlamuri a tlula ku aleriwa kwihi na kwihi lo ku vekiweke, xipimelo, ku aleriwa kumbe xileriso lexi nga eka xileriso xa nsirhelelo, muvileri a nga ha yisa mpfumelelo wo khoma, xikan'we na xihlambanyo, laha swi faneleke ku tivisiwa xirho xa Mitirho ya Maphorisa ya Afrika Dzonga leswaku muhlamuri u tlurile xileriso xa nsirhelelo, loyi yena a faneleke ku —

(a) khoma muhlamuri, loko swi vonaka onge muvileri a nga vavisiwa; kumbe
 (b) loko ku ri hava swivangelo swo twala swo khoma muhlamuri, a nyika muhlamuri xitiviso lexi tsariweke xo ya emahlweni ka khoto ku ya hlamula chaji yo tlula xileriso xa nsirhelelo.

13. Ndzi ta ku nyika fomo ya xikombelo loko u lava ku endla xikombelo xa xileriso xa nsirhelelo ehenhla ka ku xanisiwa.

14. ku ngetelela eka xikombelo xa xileriso xa nsirhelelo u na mfanelo yo tisa xivilelo xa vugevenga ehenhla ka muhlamuri loko maendlelo ya nxaniso ya katsa na xisololo. A swi bohi ku yisa chaji ya vugevenga ku endlela ku kota ku kuma xileriso xa nsirhelelo.

15. XILEMUKISO:

15.1 I nandzu ku endla xitatimende xa vun'wa eka xihlambanyo —

(a) eka xikombelo xa xileriso xa nsirhelelo; kumbe
 (b) ku fikela laha muhlamuri a tluleke xileriso xa nsirhelelo.

15.2 Khoto yi nga ha endla xileriso xa ku durheriwa ehenhla ka munhu loko yi eneriseka leswaku munhu nyoloye u endle hi ndlela yo vungunya, ku khunguvanyisa kumbe ndlela yo ka yi nga twali.

(Tsema u hoxa endzeni ka fayili ya le khoto loko muvileri kumbe munhu loyi a endlaka xikombelo xa xileriso xa nsirhelelo hi ku yimela muvileri a ya emahlweni na xikombelo)

***Susa leswi nga lavekiki**

Nomboro ya Xikombelo:/20.....

Siku:

Vito na Xivongo xa matsalani wa le khoto.....

Vito na Xivongo xa *muvileri/* munhu loyi a endlaka xikombelo xa xileriso xa nsirhelelo hi ku yimela muvileri:

.....

.....
 *Nsayino/*nkandziyiso wa khudzu /*mfungho wa *muvileri/* munhu loyi a endlaka xikombelo xa xileriso xa nsirhelelo hi ku yimela muvileri